אור המזרח

# נר מנשה

העלון מוקדש לע"נ משה צמח בן ג'וליה ע"ה

**פרשת וירא**

כ' חשון תשפ"ז | גיליון מס' 7

## הסוד שמסתתר ב"עפר ואפר": האות הקטנה שמשנה לחלוטין את המבט על האדם

**מאברהם אבינו הוטבע הביטוי המפורסם "ואנכי עפר ואפר", אך עומק המילים מגלה את המעבר מ-70 אומות העולם המפורדות לאמונה באל אחד | כיצד חילוף האותיות בין א' ל-ע' קשור לתורתו של רבי מאיר ול"כתנות אור"? | ואיך דוקא עכשיו, לאחר הבחירות, נוכל לאחות את השברים ולגלות את הטוב שבזולתנו?**

### המאור הגדול

חתנא דבי נשיאה מורנו
ראש הישיבה הגאון הגדול
**הרב ליאור כהן שליט"א**
ברעיון מוסרי לפרשת השבוע

שבת שלום, אחים יקרים! אנחנו נמצאים בערב שבת קודש פרשת וירא.

בפרשת השבוע שלנו נמצא הביטוי הגדול לענוותנותו של אברהם אבינו - "וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר" (י"ח, כ"ז). זה כבר הפך להיות ביטוי: "עפר ואפר. רימה ותולעה".

אבל אני רוצה להכנס יחד אתכם קצת לסוד הדברים. עפר – זה אותיות ע' פר. אפר – זה א' פר. אנחנו יודעים, בחג הסוכות מקריבים במשך החג 70 פרים – מתחילים 13 פרים עד 7 פרים, ובסך הכל 70 פרים. ובשמיני עצרת – פר אחד.

70 הפרים הם כנגד אומות העולם, שהם כוחות מפורדים. "נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ" (ל"ו, ו') כפי שאומרת התורה על עשו. אבל עם ישראל – אחד, "פר אחד". זה הקשר ביננו לבין הקדוש ברוך הוא. אצל עם ישראל – "כָּל נֶפֶשׁ" (שמות א', ה') נאמר על בני יעקב. כולנו כאיש אחד בלב אחד.

אברהם אבינו היה בזמן של ע' פר – 70 פרים, הכל היה מפוזר ומפורד. והוא התחיל לעצב ולייצב את הא' פר – את האמונה באל אחד שמאגדת את כולנו אל תחת כנפי השכינה, להיות כאיש אחד בלב אחד.

אבל יש כאן עוד דבר נפלא מאד. ההבדל בין ע' ל-א' אנחנו רואים אותו גם לפני כן, בפרשת בראשית (ג', כ"א) "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם". אומרים רבותינו (בראשית רבה פרשה כ' פסקא י"ב) "בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב כתנות אור". מה זה? הרי אין שינוי בתורה? אלא בתחילה היה לבני האדם "כתנות אור" – האדם היה עטוי מעטה תהלה. אבל אחר כך, אחרי שחטא, זה הפך להיות "כתנות עור".

אותו ההבדל בין ע' ל-א'. אומות העולם, התפיסה הגשמית, שהאדם זה "כתנות עור" – יש סביבו רק בגד עור, זה בן אדם, "עור ועצמות". אבל אנחנו יודעים: "כתנות אור" - האדם הוא מואר. נכון, אז לפעמים הוא עטוף בקליפות קצת שמקלקלות לנו את ההסתכלות עליו, אבל באמת כל אחד מאיתנו מוקף אור.

אם אנחנו נצליח ונזכה לגלות את האור שבנו ובזולתנו, כמה אור נביא לעולם! בפרט עכשיו, ימים של לאחר הבחירות, כמה צריך לאחות את השברים ולגלות את הטוב ואת האור שבזולתנו.

כך אנחנו נזכה שריבונו של עולם יסתכל עלינו בעין חמלתו, יגלה את האור שבנו ונזכה יחד לאורה של הגאולה.

**שבת שלום ומבורך!**

## חינוך לנער

תשובות בחינוך שהשיב מרן רבנו הגדול הגאון רבי מאיר מאזוז זצוק"ל בכתב ידו

**שאלה:** האם צריך לדבר עם הילדים בעונשים של העולם הבא כדי שיפחדו לעשות עבירות?

**תשובה:** לדבר במדה שלא להפחיד יותר מדאי שיתעלפו כמו שקרה לתלמיד של הגר"א.

**שאלה:** גיל 5, גננת או מלמד?

**תשובה:** כמקובל בשאר ת"ת או בחינוך העצמאי.

**שאלה:** באיזה גיל להתחיל טעמי המקרא, שיר השירים, משלי וכדו'?

**תשובה:** בגיל 7-8 רק ריווח יצא מזה לכולם.

**שאלה:** האם אפשר לתת לילדים חוברות עבודה בכתיבה כדי שיעשו בחול המועד ועד איזה גיל?

**תשובה:** עד גיל 8 ועדיף שיהיו בדברי תורה ולא בכתב אשורי.

**שאלה:** גננות תלמדנה אותיות ותנועות?

**תשובה:** אם יודעות לנקד. למה לא?

תמונות: עזרא טרבלסי, מושיק, נועם אליהו.

| הדלקת נרות | מוצ"ש | ר"ת |
|---|---|---|
| י-ם: 16:17 | 17:32 | 18:11 |
| ת"א: 16:33 | 17:33 | 18:06 |
| חיפה: 16:20 | 17:31 | 18:04 |
| ב"ש: 16:34 | 17:34 | 18:08 |

**העלון מוקדש להצלחה בכל הענינים:**

אורי לוזון בן רבקה, סיגלית לוזון בת אילנה, בן בנימין לוזון בן סיגלית, לינוי לוזון בת אורלי, רועי לוזון בן סיגלית, רעות לוזון בת סיגלית, אביב צמח בן סיגל, שיר צמח בת פנינה, אליענה צמח בת אביב ושיר, סיגל צמח בת גורג'יה

**לתגובות, הפצה, הנצחה או קבלת העלון, טלפון:** 03-803-0080 | **מייל:** nm038030080@gmail.com
**עורכים:** הרב שמעון ס. והרב שמעון ו.

# אור הנאמ"ן

הלכות והנהגות מתורת מרן רבנו הגדול הגאון
**רבי מאיר מאזוז זצוק"ל**, מפי חתנו נאמן ביתו מורנו
ראש הישיבה הגאון הגדול **הרב ליאור כהן שליט"א** *

**יֵשׁ שָׂכָר לְפָעֳלָתֵךְ: פטירת רחל אמנו ומענייני ודיני תוספת שבת וקבלת שבת מוקדם**

## ותן טל ומטר לברכה

התחלנו לבקש "ותן טל ומטר לברכה" בשבעה במרחשון. והטל והמטר זה האב טיפוס לשפע בכלל, שירד עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

שבוע שעבר היה לנו את פטירת רחל אמנו, וגם פטירתו של הגאון המופלא רבי משה לוי זצוק"ל. יש הרבה מה לומר על הגאון המיוחד שהדור שלנו זכה בו - גאונות, בקיאות, עמל תורה שקשה לתאר במילים. עם כל הייסורים שסבל - פלא פלאים! ולראות את השפע של התורה שלו: 'ברכת ה", 'תפלה למשה', 'מנוחת אהבה' ועוד ועוד - לראות, ללמוד ולהתחזק. דברי קדשו של מרן זצוק"ל, על מעלת התפלה של רחל, וסיפור נפלא ונורא: מה כח התפלה הזה! רחל אמנו תמיד מגינה על ישראל:

## רחל מגינה על ישראל כל הזמן

*רחל אמנו תמיד מגינה על ישראל, "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו. כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאום ה' ושבו מארץ אויב, ויש תקוה לאחריתך נאום ה' ושבו בנים לגבולם" (ירמיה ל"א, י"ד-ט"ז). המלה "מנעי" ראשי תיבות מקבץ נדחי עמו ישראל. הקב"ה אומר לה: אל תדאגי, הם יתפזרו לכל העולם ואני מקבץ אותם, ועוד יגיע הזמן שכולם יבואו לכאן. וגם אף אחד לא יפגע בקבר שלך. והנה הנאצים ימש"ו רצו לבוא לארץ ולהחריב את הכל, ולא מיבעיא שלא ישאר יהודי אחד ב"מ[1], אלא גם כותל המערבי וקבר רחל וקברי האבות שיש ליהודים בארץ ישראל, לא להשאיר מהם פליט ושריד. והיה פחד איום ונורא. באותו זמן, היה צדיק אחד רבי יהודה פתייא ע"ה שהיה רגיל לומר תיקון חצות בדמעות[2], והוא אסף כמה ממשפחתו ומתלמידיו על יד קבר רחל אמנו, ואמר להם: אתה תהיה במקום ראובן, אתה תהיה במקום שמעון וכו', וככה שנים עשר שבטים. ולנכדה שלו אמר לה: את תהיי במקום רחל אמנו (קראו לה אילנית והיתה לה חנות "אתא" כאן. היא נפטרה לפני כמה שנים). והוא קורא ומתפלל ובוכה, עד שמילא כוס בדמעות ושתה אותו. אח"כ בשעה שתים, אמר להם: תזוזו מכאן, רחל אמנו עולה עכשיו למעלה והיא מליצה עלינו בשמים. פחד נוראי. זה היה בשנת תש"ב, ואחרי כמה חודשים הנאצים נכנעו בערב כניסתם לארץ ישראל[3]. ורבי יהודה פתייא כתב ספר 'מתוק לנפש' (פירוש על אדרא רבא ואדרא זוטא)[4], ובסופו הוא מספר על זה, וכותב: עשינו הקפות בקבר רחל, ולקחתי כמה מהקבוצה שלי, ואמרתי לכל אחד אתה במקום ראובן ואתה במקום שמעון וכו'. ושם כתב דרשה נוגעת ללב. ובסוף הספר כתב פיוט מיוחד, שמתחיל ככה: "זכות רחל, זכור האל, לבניך הנדודים". הפיוט הזה ממש מחריד וכ"כ מרגש[5]. ובזכות הפיוט שלו רחל אמנו עמדה והתפללה על ישראל, והאויב לא הגיע לשערי ירושלים. ובזכות רחל אמנו ואברהם אבינו נזכה לראות נסים ונפלאות.*

## "מאיפה הגעת לפסוק הזה?!"

השפעת הפסוקים הללו שהזכיר מרן זצוק"ל - "מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפָעֳלָתֵךְ", שמסיימים במילים "וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם" - המילים הללו עשו פעולה גדולה מאד אצל יהודי רחוק ומתבולל בשם מקס נורדאו. מובא בספר 'בן עבר לערב': בנאום הראשון שלו - הוא היה יחד עם הרצל, כביכול היה מספר שתים שלו, הוא היה נואם בחסד, אבל הוא לא היה יודע לדבר עברית - ובנאום הראשון שלו הוא קרא את הפסוקים הללו בלהט גדול: "וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם"!

לאחר זמן פגש את מקס נורדאו בצרפת, באיזו טיילת, והוא שאל אותו: "תשמע, סליחה שאני שואל, הייתי בנאום שלך, היה נאום כל כך חודר - אבל אתה לא מבין עברית! מאיפה הגעת לפסוק הזה?" אמר לו: "בוא נשב בצד".

הוא היה יהודי מתבולל, והוא היה רופא בצרפת, משכיל כביכול, נאור. הגיעו אליו - אמא והבן שלה. הוא היה רופא ילדים, והבן היה נראה קודח מחום, נראה חלש מאד. הוא מנסה לדבר עם הבן צרפתית - הבן לא יודע.

## "זה לא אותו ילד!"

אומר: התחלתי לכעוס: "מה זה?! אתם לא יודעים שפת המדינה? לא לומדים ליבה? לא לומדים זה? אתם חשוכים, אתם!" ככה. פתאום תפסתי את עצמי: ילד בא להתרפאות, מה אני עושה? אני מתחיל להטיף לו ולאמא שלו ממשנתי איך צריך להתנהג? החלטתי שאני צריך לפייס אותו. אז דרך האמא - הוא מדבר גרמנית, האמא מדברת יידיש - "תגיד לי, ילד יקר, מה למדת בתלמוד תורה?"

ואז מספר לו הילד שהם למדו פרשת ויחי, שאומר לו יעקב ליוסף: "אני יודע שיש בלבך עלי, למה אני קברתי את אמך על אם הדרך, ואני מבקש אותך להביא אותי אל קבר אבותי. אז תדע לך שמפי הגבורה עשיתי זאת, כי הקדוש ברוך הוא אמר לי: כשיבואו הגולים בגלות נבוזראדן ויעברו ויעמדו להתפלל על קברה של אמא רחל, תעמוד רחל בתפלה, ומה שלא עשה אברהם ויצחק ויעקב תעשה רחל בתפלתה, בדמעותיה. אז יאמר לה הקדוש ברוך הוא: 'מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפָעֳלָתֵךְ וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב. וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם'".

אומר לו: "הילד הקטן הזה אמר לי את זה בכזה להט! פתאום אני מסתכל על פניו, אני אומר: זה לא אותו ילד! הוא נראה אחרת לגמרי, הוא נראה הרבה יותר בריא, העינים שלו נפתחו, הפנים שלו מוארות. הבנתי שיש פה משהו עוצמתי מאד. אמרתי לאמא: אני מבקש שתכתבי לי, אני רוצה את ההפניה לפסוקים האלו. את הפסוקים האלו אני רוצה לשבץ בנאום הראשון שלי". זה מה שיש לעם ישראל!

כולם יעזבו את ארצות הנכר. אנחנו רואים מה שקורה באירופה ומסביב - אין לעם ישראל מקום יותר טוב מאשר ארץ ישראל. פה הבית שלנו, כאן המקורות שלנו, וכאן עם ישראל יזכה לראות בגאולה השלמה, במהרה בימינו אמן.

## קבלת שבת בימי החורף

התחלנו את זמן חורף - ימי שישי הולכים ומתקצרים, וזה נותן לנו אתגר: להכניס את השבת בזמן, אבל בנחת.

חשיבות השבת והשמירה עליה, הן בשב ואל תעשה והן בקום ועשה, והן לקבל את השבת כמו שאדם יוצא לקבל אדם גדול - הוא מקדים ומחכה להגעתו.

נצרף את דברי מרן זצוק"ל בחשיבות השבת:

## "להקדים עשר דקות!"

*הצעות יפות מאד: להקדים קבלת השבת. זה רעיון שאמר אותו הרב שטינמן, אמר: להקדים 10 דקות. בלוחות שלנו מופיע - 20 דקות לפני השקיעה, תוסיפו עוד 10 דקות. ודבר שני: ללמוד הלכות שבת בסעודת השבת. תדעו שהשבת קיימת - המה יאבדו והשבת תעמוד, השבת תשאר!*

## "אני עורך הדין של השבת!"

*ובשביל אלה שאינם שומרים שבת בינתים - לשמור לפחות ליל שבת[6]. ועוד דבר: להדליק נר שבת, לשמור שבת, ולדעת שהשבת זה מתנה!*

*פעם לב לבייב שיהיה בריא - פתח קניון בתל אביב, אבל הקניון הזה סגור בשבת. אמרו לו: "אין דבר כזה!" תבעו אותו. מי תובע אותו? ראש עירית תל אביב, נדמה לי שלמה להט - היה כולו לוהט. תבע אותו בבג"ץ. אז אמרו לו: "תכין עורך דין". אמר: "לא צריך עורך דין,*

---

*[1] בספר לאות ולעד (עמ' 59) מובא שהיתה להם לנאצים מפה, והיו מסמנים בעיגול כל מקום עם חמשה יהודים, ואם יש שם אלף יהודים עושים עיגול גדול יותר, כדי שלא ישאר חלילה יהודי אחד, "יודן-ריין", עולם נקי מיהודים...*

*[2] פעם באותה תקופה האדמו"ר מגור עבר על יד בית הכנסת של יהודים בבלים, שהיו קוראים תיקון חצות בבכי, ואמר: "אם היה לנו דבר כזה באירופה וברוסיה ובפולניא לא היתה שואה", כי כאשר מתפללים מקרב לב אין כמו זה בעולם. כתוב "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר" (ישעיה ל"ח ב'), והגמרא (ברכות י' ע"ב) אומרת שהתפלל מקירות לבו.*

*[3] איני יודע בדיוק מה היה שם, אבל הם היו במצרים במקום שנקרא "אל עלמיין", והאנגלים הכניסו להם משהו מזיק בתוך הצינורות של המים וברחו משם, הם שתו ונכנס להם מלח בגרון והרבה מתו מזה, "ויהיו נציב מלח" (ע"פ בראשית י"ט כ"ו), וממילא לא הגיעו לארץ ישראל. וקראו למקום הזה "נס אל עלמיין", בגלל הנס הזה.*

*[4] שם (בהקדמת הספר) הוא כותב שכאשר נפטר מישהו בבבל, לא היו קוראים משניות ולא כלום, אלא מחלקים את הפשט את הזוהר "סבא דמשפטים", וכל אחד קורא קצת. ולכן כתב פירוש על זה שלפחות יבינו את הפשט של הדברים האלה.*

*[5] אמנם רבי יוסף חיים חיבר לפניו פיוט על רחל אמנו, שמתחיל: "חננו יה חננו, בזכות רחל אמנו" (נדפס בספר אביעה סליחות-אדיר ונאור עמ' 50). ויש מנגינה גם לזה וגם לזה. אבל הוא לא ראה את השואה, לא מלחמת העולם הראשונה ולא מלחמת העולם השניה (כי הראשונה התחילה חמש שנים אחרי פטירתו), ואילו הפיוט של רבי יהודה פתייא מיוחד ומרגש עד מאד.*




* ניתן לשמוע שיעורים מרבנו הגדול שליט"א בימי שישי בשעה 20:30

*אני עורך דין של השבת!"*[7].

*אז אמר לו: "תשמע, אדון לבייב אנחנו כאן בתל אביב, אתה לא בבני ברק או בירושלים, כולם מחללי שבת - ואתה, הקניון שלך יוצא דופן, סגור בשבת?!" אמר: "שמע: אם עכשיו יבוא קלינטון - בזמנו היה קלינטון נשיא אמריקה - ויבוא, רוצה להפגש איתך, להביא לך מתנה - תקבל אותה? או לא תקבל אותה? "מה פתאום! קלינטון זה אדם גדול!" "פֹּא יָבֹא בְרִבָּוָה נֹשֵׂא אֲלָפוֹתָיו" (תהלים קכ"ו, ו') 'רנה' גימטריא קלינטון).*

*אמר לו: "בורא עולם נתן לנו מתנה! 'מתנה אחת יש לי בבית גנזי ושבת שמה, לך והודיע להם לישראל' (שבת י' ע"ב) - אנחנו נבעט במתנה שלו?!" "לא חשבתי ככה... בסדר, סתם יום מנוחה, מה אכפת לך?" "יום מנוחה?! זו מתנה מלמעלה! כמו שאתה לא זורק מתנה של קלינטון, שהוא בשר ודם, היום כאן ומחר בקבר - אנחנו לא נזרוק מתנה שלו?!"*

*אמר השופט: אתה שומע, ראש העיריה? הקניון שלו סגור בשבת. נקודה! סגור בשבת כבר כמה שנים. ולא רע שסגור בשבת! כשמסכמים בסוף השנה את הרווחים - הקניון שלו עולה על כולם, הוא מרויח יותר טוב מכולם. למה? כי בשבת יש ברכה - "כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה". לא נוכל למחות ואין לנו כח, אבל גם זה מחאה. צריך להשמיע את הדברים האלה, שאדם ידע: שכל מי שעובד בשבת - אין לו ברכה.*

## "אם אביך אמר לך חלל שבת - אל תשמע לו!"

*אל על היתה טסה בשבת - ובגין היה אדם הגון, אמר לא! להפסיק. היה ויכוח, אמר: "לא לטוס בשבת!" בא אליו יוסי בורג אמר לו: "תשמע, תעשה טובה, עכשיו חגים, אחרי החגים נסדר". אמר לו: "אני לא אשמע לך". אמר לו: "למה?" אמר: "אבא שלי למד אותי בבריסק - היה ראש העיר של בריסק - אמר לי: אם אביך יאמר לך 'חלל שבת' - אל תשמע לו! שכן כבודו של הקדוש ברוך הוא קודם לכבוד אביך ואמך", "אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ" (ויקרא י"ט, ג').*

*באו אנשי אל על אמרו - לא אכפת לנו, אנחנו נמשיך לטוס בשבת ונעשה הכל, ואין דבר שימנע אותנו. החרדים לא רוצים לטוס? שלא יטוסו. בא הבבא סאלי, הביאו לו לחתום, לא שאל מה חתם פלוני, מה חתם פלוני, חתם.*

## "ועמי תלואים למשובתי"

*מאז שחתם היתה מריבה באלעל, ונשארו המטוסים של אל על ארבעה חודשים מקורקעים בקרקע. מסתכלים עליהם: ככה יעשה למי שמחלל שבת, ככה יעשה! בא אחד מצא פסוק על אל על, אמר: כתוב "וְעַמִּי תְלוּאִים לְמְשׁוּבָתִי" - מחכים לתשובה שלי - "וְאֶל עַל יִקְרָאֻהוּ" - קוראים לזה אל על! הם מצאו לזה פסוק בהושע: "יַחַד לֹא יְרוֹמֵם" (הושע י"א, ז'). "יחד" - יחללו דת - "לא ירוממו"! המטוס יקורקע, עד שיורידו את הראש.*

## סגולת עשר הדקות

העצה הזאת לקבל שבת 10 דקות מוקדם - מרן היה נוהג כך בתוך הבית פנימה. כשהוא היה אומר מתי זמן הדלקת הנרות, הוא לא היה אומר זמן הכתוב בלוח. תמיד הוא היה מקדים את ה-10 דקות. היה אומר, נו, בבית: "תדעו לכם, השבת זמן הדלקת נרות כך וכך" - זה זמן של 10 דקות קודם. והיה נותן את זה גם סגולה לאנשים שצריכים ישועה, אנשים שצריכים רפואה: "תקבלו שבת קצת יותר מוקדם".

## תוספת שבת - מקור הדין

דין תוספת שבת מקורו בגמרא במסכת יומא (פ"א ע"ב), בפסוקים לגבי יום הכפורים: "וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב" (ויקרא כ"ג, ל"ב). שואלת הגמרא: וכי בתשעה לחדש? הרי ביהדות יום שלישי בערב זה בעצם ליל שלישי? יום שלישי בערב, המדובר היום, זה כבר נכנס ליל רביעי - "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד" (בראשית א', ה') - מתחילת הלילה וכבר נכנס היום הבא. אז מה זה "בתשעה לחדש בערב"? אומרת הגמרא: מכאן לתוספת שבת - שכבר מתשעה בחדש תוסיף קצת אל הערב שבא לאחריו, להוסיף מחול על הקדש.

יש מחלוקת האם בשבת התוספת הזאת דאורייתא או דרבנן, אבל בודאי שהיא חשובה עד מאד.

## שעור התוספת

כמה זמן תוספת שבת? הראשונים - הרא"ש שמה ועוד - כותבים לפרוש מעט קודם בין השמשות. וכך גם מרן בשלחן ערוך (סי' רס"א ס' ב'): משהו מועט.

## "תראי איזה יופי!"

יש בגמרא במסכת שבת (כ"ג ע"ב), סיפור מעניין: אשתו של רב יוסף היתה מדליקה נרות תמיד ברגע האחרון, ממש עם השקיעה. רב יוסף כנראה לקח אותה פעם לאיזה טיול בחיק הטבע, ככה לקראת הזריחה. אומר לה: "תראי איזה יופי האור של הקדוש ברוך הוא, איך מאיר ועושה לנו טוב! את יודעת, יש פסוק: 'לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם' (שמות י"ג, כ"ב). פירוש הדבר שתמיד עמוד הענן ועמוד האש - לא היו זה מסתלק וזה בא, מקדימים אחד לבוא כדי להאיר לעם ישראל עוד קודם". אומר לה: "תראי הקדוש ברוך הוא כמה עושה איתנו טוב! לא ראוי שגם אנחנו נקדים את האור שלו קצת?" הדבר הזה פעל בה, והיא התחילה להדליק נרות שבת מוקדם יותר.

## "בניחותא"

שואל רבנו יוסף חיים ב'בן יהוידע': לכאורה היה צריך להגיד לה רב יוסף: "אשתי היקרה, פה לא! אין דבר כזה! אני לא יכול להתחיל לספר סיפורים, זה חלול שבת, בטח לא בבית שלי". אומר רבנו יוסף חיים: אתה צודק, אבל הגמרא אמרה: גם דברים צודקים צריך לומר אותם בניחותא, "כי היכי דליקבלו מיניה" [ראה שבת ל"ד ע"א] - שהדברים יתקבלו על לב השומעים. ובפרט נר שבת, שכל מטרתו היא לשלום בית, להוסיף הארה בבית - יתכן שעל דבר שכל מטרתו שלום בית לעשות מריבה?! וזה דרך בשבילנו לכל דבר שאנחנו רוצים: לדעת להעביר דברים בנעימות, כדי שיתקבלו על לב השומעים.

## דעת היראים - עשרים דקות

תוספת שבת היא תוספת מהחול על הקדש - מן הדין זמנה בכל שהוא. אבל יש דעת היראים, רבי אליעזר ממיץ - הוא כותב שזמן בין השמשות, שאנחנו יודעים שהוא נע בין 13 וחצי דקות עד ל-18 דקות, לדעתו הזמן הזה הוא קודם השקיעה הנראית לעינינו. אנחנו יודעים: מרגע השקיעה מתחיל זמן בין השמשות. דעת היראים - לא, מלפני כן! 13 או 18 דקות מלפני כן כבר מתחיל זמן בין השמשות. וזמן בין השמשות הוא כבר זמן שבודאי אסור לעשות מלאכה. אז אם אנחנו רוצים לעשות תוספת שבת, צריך עוד טיפה להקדים לפני כן. מזה יצא שעור של 20 דקות.

כך כותב המשנה ברורה (סי' רס"א ס"ק כ"ג): מי שמחמיר על עצמו ופורש ממלאכה חצי שעה, או על כל פנים שליש שעה - שזה 20 דקות - קודם השקיעה, אשרי לו, שהוא יוצא בזה ידי שיטת כל הראשונים, גם ספר היראים. כך גם הרב 'כף החיים' (שם בס"ק כ"ג) מדבר על ה-20 דקות. מרן ה'איש מצליח', בשו"ת 'איש מצליח' (חלק ג' סימן י"ג וי"ד) - הוא מעיד שכך היה בתוניס: תקיעה ראשונה שהיו עושים חצי שעה לפני השקיעה, והשניה 20 דקות, כדי לפרוש ממלאכה.

## "והיה" - לשון שמחה

על ידי תוספת שבת, אנחנו בעצם נותנים את הכבוד לשבת - כמו כל דבר חשוב, מקדימים אותו. אבל בנחת, בשמחה! הפסוק אומר: "וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ" (שמות ט"ז, ה'). הגמרא במסכת שבת (קי"ז ע"ב) אומרת: לעולם ישכים אדם להכין צרכי שבת. "והיה" - לשון זרוז, אבל אנחנו יודעים ש"והיה" זה גם לשון שמחה. עם כל הזרוז - חייבת להיות שמחה! וכאשר אנחנו נוסיף מחול על הקדש, אנחנו מקדימים לקבל את השבת - כך נקדים לקבל את עולם שכלו שבת, זה ימות המשיח, שהם נקראים "יום שכלו שבת". הקדוש ברוך הוא יחיש את גאולתנו, יחיש להקים את מזלם של עם ישראל, לקרב את הלבבות, שיזכו כולם לאהוב את השבת, לשמור את השבת, ולעשות רצונו לעבדו בלבב שלם.

---

*6 יש אנשים כאלה, אתה לא מבין את זה: חברי כנסת, אומרים "שומרים שבת", הולכים לבית הכנסת - לא? - רק בליל שבת. למה לא בשבת ביום? עייפים, עייפים, מסכנים! כל השבוע טרחו להרים את האצבע שמה, להצביע בכנסת - זה עייפות נוראה ואיומה! איך לעשות דבר כזה? אז "יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ" (במדבר ו', כ"ד) - עושה ברכת כהנים - "וישמרך" גימטריא "עייפות": ישמור אותך מעייפות! עייפות 576 "וישמרך". אבל בוא נאמר שאתם עייפים.. יש מנין ראשון בנין החמה אח"כ בשבע שמונה ואפילו בתשע - גם בתשע אפשר. למה בליל שבת שרים 'לכה דודי'? שגם הרצל, שהיה מתבולל, ידע שיש 'לכה דודי'. הוא תאר בספרו 'מדינת היהודים' מצטטים ממנו את זה – אמר כשיבנה בית המקדש (הוא מחכה לזה): "בבית המקדש ישירו 'לכה דודי' בליל שבת". אם כן משמע 'לכה דודי' זה כשר אליבא דהרצל גם כן. אז הולכים בערב שבת.*

*7 והיה שמה אהרן ברק - אהרן ברק, יש לו "שכל מבריק", לכן נקרא ברק, מרוב הברקה של השכל שלו הוא עשה את ההסכם עם ערפאת, הסכם עם מחבלים. ראה אותו אחד מחברי הכנסת, אמר: "זה הסכם?! זה גמ"ח!" מה זה גמ"ח? זה גבינה מלאה חורים! זה הסכם שלא שווה פרוטה אחת! נו זה יש לו שכל מבריק? הוא היה ראש הפעור.*

## היום בחינוך

הרה"ג הרב יורם חדאד שליט"א
משגיח בישיבת 'כסא רחמים'

### "הזורעים בדמעה ברינה יקצורו"

בעלון הקודם הבנו כמה נקודות שעלינו להקפיד בהם כדי להתגבר על הבעיה שיש לנו ההורים נגד מעשיו של ילד מופרע, ובעלון הזה נמשיך עם עוד כמה נקודות חשובות.

ג. עלינו לזכור את הכלל: "אין ילד רע!" יש ילד שעושה מעשים רעים, אבל הוא מיסודו לא רע. ולכן עלינו לראותו כמו ילד חולה פיזית, שאנחנו מרחמים עליו ומחפשים עצות ודרכים כיצד לרפאתו מתוך אהבה וחמלה הגובלת בסבלנות וסלחנות. לדוגמה: אם יש לנו ילד עם מחלה מדבקת, אמנם אנחנו נרחיק את בני המשפחה ממנו, אבל לא מתוך סלידה ממנו. אדרבה, אותו אנחנו אוהבים ועליו אנחנו מרחמים, אלא שמלחתו מרחיקה אותנו ממנו, וכמובן עלינו להלחם במחלה ולא בילד. כן עלינו לנהוג בילד ש"חולה רוחנית"- להלחם במעשיו הרעים ולא בילד עצמו. וכמו שלילד שחולה פיזית אנחנו מחפשים מומחה ותרופות מתאימות, ולו גם אם זה יעלה לנו הון ומאמץ - כך עלינו לחפש מומחה לנפשו של הילד ולקנות לו רפואות אפילו על ידי הון ומאמץ!

ד. עלינו להאמין שכדאי לנו ויש לנו תקוה להתגבר על הבעיה. אפילו שאנחנו לא רואים את הפתרון באופק, מכל מקום אסור לנו להתיאש. כידוע, שפעמים רבות נפגשים אנחנו בילד שלא היה נראה סיכוי לתקן את מעשיו, ואף על פי כן, בסיעתא דשמיא, מעשיו תקנו בצורה מדהימה. זאת ועוד, גם אם אנחנו חושבים שאין סיכוי (ואין מציאות כזאת בכלל), מכל מקום עלינו לעשות ככל יכלתנו לצמצם עד כמה שאפשר את מעשיו הרעים. וכבר אמרו חז"ל: "לא עליך המלאכה לגמר ואין אתה בן חורין להיבטל ממנה"

## פנינה מהפרשה

הרב מיכאל סעדיה שליט"א
מנהל ת"ת 'אור המאיר'

### הפיכת סדום

הקב"ה מודיע לאברהם שהוא הולך להפוך את כל סדום אך אברהם לא מוותר ומתחיל כביכול משא ומתן אולי יש 50 צדיקים בעיר ואולי 45 וכך עד שה' אומר לו שגם עשרה צדיקים אין בכל סדום והמלאך יוצא להשחית את העיר.

הדבר תמוה למרות שאברהם עמוד החסד ורוצה להציל נפשות אבל אנשי סדום היו ההיפך מהחסד. בפרקי דר"א כתוב שבסדום היו משאבים עצומים הן של כסף וזהב והן של תבואה ופירות ובכל זאת לא נתנו פרוטה לעני ובמקום לעזור לנצרכים הם היו מתעללים בהם עד ש"כעצקתה" של פלוטית ביתו של לוט שהחביאה בכדה אוכל ונתנה לעני וכשגילו זאת אנשי סדום הרגו אותה בצורה משונה. א"כ למה אברהם התפלל להצלתם? נראה ליישב לפי מה שמסופר בפרשה הקודמת שאברהם נלחם נגד המלכים והציל את לוט וכל אנשי סדום ורכושם וידוע שאדם שנותן מתנה לחברו או שעוזר לו נקשר בקשר אהבה וכך אברהם שהציל את כל סדום היה קשה לו לראות את הכחדתם

ועוד יש לומר לפי מה שמובא בחולין פח: שכאשר חזרו מהמלחמה אמר מלך סדום לאברהם "תן לי הנפש והרכוש קח לך" אך אברהם סירב ואמר שלא יקח "מחוט ועד שרוך נעל" ובזכות סירובו של אברהם לקחת מרכוש סדום זכה לחוט של תכלת ורצועה של תפילין ע"ש אם כן היה לאברהם הכרת הטוב לסדום שבזכותם קיבל מתנות חשובות ואיך לא יתפלל עבורם.

יש לנו לזכור כמה חשוב בין אדם לחבירו, לחשוב על השני ולהתפלל עבורו גם כשזה לא תמיד נראה הוגן.

---

מורנו ראש הישיבה שליט"א השבוע במעמד 'הילולת הצדיקים' שע"י מוסדות ישיבת 'ברכת השם' לצד מרנן ורבנן ובראשם מו"ר ועט"ר ראש הישיבה הגר"צ מאזוז והראש"ל הגר"ד יוסף באולמי 'אחוזת דניאל' בנתיבות.

ההילולא נערכת לכבודם של רחל אימנו, מרן פוסק הדור הגאון רבנו עובדיה יוסף זצ"ל ומורנו הגאון המובהק רבי משה לוי זצ"ל.

מורנו ראש הישיבה שליט"א בקריאת הכתובה ובברכת כהנים בשמחת נישואי בת אחיו הגאון הרב נתנאל כהן, רו"מ 'מאור ישראל' בדימונה. עם הבחור החשוב אהרן נעמן, בן הרה"ג רבי אבטליון נעמן, משגיח בישיבת 'כסא רחמים'.

מורנו ראש הישיבה שליט"א בשיעורו החודשי, המתקיים מדי ראש חודש בנתיבות, בביתו של ידיד המוסדות מר גדי כהן הי"ו. החודש נערך שיעור מיוחד שהוקדש לע"נ אמו מרת עזיזה בת מזיאנה ע"ה לבית כהן, שנפטרה בז' בחשון.


**מעוניין להיות שותף בזיכוי הרבים? קח חלק בהפצה ובהחזקת העלון!**

**לפרטים ותרומות: 055-9887266**

העלון בחסות:
מעדני העלון
100% בשר איכותי
רחוב המעגל 1 רמת גן
טלפון: 050-3331043

עיצוב: ODEL DAVIDI // 052-7662736


**שיעוריו הקבועים של מורנו ראש הישיבה שליט"א:**

**יום ראשון**
**גמרא - בשעה 18:00, בית הכנסת 'היכל משה'**, מגדל משה אביב, רחוב ז'בוטינסקי 7 רמת גן.

**השיעור השבועי 'אור הנאמ"ן' - בשעה 20:30, רדיו 'קול ברמה'.** ניתן להאזין בתדרים: 92.1, 104.3, 105.7.

**יום שני**
**ספר 'חובות הלבבות'** שער הביטחון - **בשעה 20:00, בית הכנסת 'היכל משה'**, מגדל משה אביב, רחוב ז'בוטינסקי 7 רמת גן.

**יום שלישי**
**ספר 'אורחות צדיקים'**, חובת האדם בעולמו, תיקון המידות והדרכה ישרה - **בשעה 20:00, בית משפחת צמח**, רחוב נתן 16 קומה 2, רמת גן.

**שבת קודש**
**הלכה ופרשת שבוע - בשעה 16:15, בית הכנסת 'סיני'**, רחוב שדרות רמז 10 בני ברק.